

Verksamhetsplan 2024-2025

Klimatriksdagen

För denna verksamhetsplan har styrelsen tagit emot underlag från samtliga utskott och arbetsgrupper. Styrelsen har samlat innehållet i de inkomna skrivelserna till fyra inriktningar; Idé- och policyutveckling, Påverkansarbete, Metodutveckling, och Organisationsutveckling. Utifrån dessa lyfter vi fram sex aktivitetsområden där varje arbetsgrupp och utskott uppmantras att formulera egna handlingsplaner för vad som är viktigt, möjligt och önskvärt att åstadkomma under verksamhetsåret fram till och med årsmötet 2025.

Huvudsakliga aktivitetsområden för Klimatriksdagen under verksamhetsåret

1. Under första halvåret 2024 bidra till och medverka i mobiliseringen inför EU-valet och för påverkan på den energi- och klimatplan som Sverige ska lämna till EU.

Genom egna aktiviteter och i samverkan med andra organisationer skapa opinion för att dels rösta i EU-valet, dels välja kandidater som är för en stark klimatpolitik. Föra fram förslag till åtgärder inom områden där Sveriges energi- och klimatplan inte lever upp till åtagandena i EU:s klimatpolitik.

2. Revidera och uppdatera sitt kunskapsunderlag: Se till att de åtgärder vi föreslår är i linje med de senaste vetenskapliga rön och internationella åtaganden för att bekämpa klimatförändringarna.

Aktiviteter inkluderar revidering av Omställningsplanen och kunskapshöjande aktiviteter kring välbefinnandeekonomi, Klimatriksdag 2025 och projektet Medborgarkraft i klimatpolitiken.

3. Förstärka påverkansarbetet: Fortsatt arbeta för en starkare och mer samordnad svensk klimatpolitik på kommunal, nationell och EU-nivå genom strategiskt påverkansarbete och samarbete med forskning och andra organisationer.

Aktiviteter inkluderar mobilisering inför EU-valet, lokala klimatrådslag och uppvaktning av politiker på olika nivåer. Klimatriksdagen ska öka samverkan med forskare och andra aktörer inom och utanför civilsamhället

4. Fortsatt organisationsutveckling: Skapa en organisation som är flexibel, effektiv och anpassningsbar för att möta framtida utmaningar.

Fortsätt att främja en hälsosam organisationskultur och ge medlemmar möjlighet att delta och påverka. Ett prioriterat område är också att säkra verksamhetens finansiering.

Aktiviteter inkluderar stöd till och samarbete mellan föreningens styrelse, utskott och grupper, etablering av styrgrupp inför Klimatriksdag 2025, medlemsvärvning och aktivering av medlemmar.

5. Kontinuerlig metodutveckling: Utvärdera och förbättra våra tillvägagångssätt för kommunikation, medlemsvärvning, samarbete med andra organisationer och rapportering av extern finansiering.

Se till att vi är på framkant när det gäller att sprida vårt budskap och engagera medborgarna. Säkra organisatoriskt minne. Aktiviteter inkluderar uppföljning och utvärdering av aktiviteter. Stärka rutiner för intern kommunikation.

6. Planera och förbereda Klimatriksdag 2025. Här ingår också aktivt arbete med att säkra finansiering för genomförandet. Aktiviteter inkluderar att vi tar fram ett prospekt för att nå ut till klimatrörelsen och till tänkbara samarbetspartner, samt skapande av arbetsgrupper för genomförandet. En kontrollstation för möjligheterna att genomföra Klimatriksdag 2025 hålls under hösten 2024.

Vision om vad vi vill åstadkomma

Det är bråttom – det senaste året och början på 2024 har visat att den globala uppvärmningen accelererar på ett sätt som till och med överraskar klimatforskarna. Den globala medeltemperaturen under tolv månadersperioden mellan februari 2023 och januari 2024 översteg den förindustriella nivån med 1,5 grader. 2023 var det varmaste året på mer än 100 000 år med en medeltemperatur globalt på 1,48°C. När WMO – World Meteorological Organization – presenterade sin rapport "State of the Global Climate 2023", angavs att speciellt de anmärkningsvärt höga uppmätta havstemperaturerna, glaciärernas avsmältning och den starkt minskade utbredningen av havsis i Antarktis ger anledning till oro¹. Europa är den kontinent som värms upp snabbast. Sedan 1980-talet har vår kontinent vämts upp omkring två gånger så mycket som den globala medeltemperaturökningen².

Trots och på grund av detta fortsätter utsläppen av växthusgaser att öka och handlingsutrymmet för att klara de klimatmål som jordens länder har åtagit sig börjar bli obehagligt litet. För Sverige och andra utvecklade ekonomier innebär det att utsläppen av växthusgaser snabbt måste minska. Det innebär en helt nödvändig samhällsomvandling. För att den ska kunna genomföras behöver den inbegripa ett inkluderande, rättvist, demokratiskt och väl fungerande välfärdssamhälle.

Klimatriksdagens syfte är att med en folkligt förankrad process formulera åtgärder som leder till ett hållbart samhälle och där Sverige tar sitt ansvar för klimatet så att målsättningarna i Parisavtalet realiserar. Regeringens brist på aktiv klimatpolitik, samtidigt som det på EU-nivå har beslutats om en klimatpolitik täckande de flesta samhällsområden, innebär att Klimatriksdagen behöver fortsätta att utveckla klimatåtgärder med inriktning att klara såväl åtaganden i Parisavtalet, EU:s klimatmål och av riksdagen beslutade klimatmål.

¹ <https://library.wmo.int/viewer/68835/download>

² <https://www.eea.europa.eu/publications/european-climate-risk-assessment>

Ledordet för Klimatriksdagens verksamhet 2024 - 2025 är, liksom föregående år, **Medborgarkraft i klimatpolitiken**. Den klimathandlingsplan som regeringen publicerade strax före årsskiftet saknar innehåll och åtgärder som krävs för att klara klimatmålen. Vi är i en situation där EU:s klimatpolitik, senast manifesterad genom Fit for 55, är klart kraftfullare än vad som gäller i Sverige. Medborgarnas röst behöver därför föras fram tydligt och kraftfullt. Klimatriksdagen ska vara en aktör och kanal i det sammanhanget. Projektet med lokalt genomförda klimatrådslag är här en ny och viktig metod där Klimatriksdagens inriktning är att skapa forum där medborgare tar fram och formulerar åtgärder för klimatomställningen av sitt lokalsamhälle.

Vidare kommer Klimatriksdagen att fortsätta dialoger med riksdagspartier, myndigheter och viktiga samarbetsparter där vi för fram behovet av åtgärder för klimatomställningen. Vi kommer att agera för att stärka samarbetet med andra krafter i samhället som vill genomföra en rättvis och snabb klimatomställning; enskilda medborgare, civilsamhällesorganisationer, kommuner, regioner, företagare, forskarnätverk med flera.

Nedan identifieras fyra områden som är avgörande för Föreningen Klimatriksdagens fortsatta utveckling. Två av områdena, idéutveckling och påverkan, fokuserar på *vad* medan de två andra områdena, metod och organisationsutveckling fokuserar på *hur*.

Vad: En snabb och rättvis klimatomställning för att nå Parisavtalet.

Idé- och policyutveckling

Den accelererande globala uppvärmning innebär att insatserna för minskade utsläpp behöver öka i omfattning och sättas in med början omedelbart om åtagandena i Parisavtalet ska klaras. Det gäller både internationellt och i Sverige. Den klimathandlingsplan som regeringen publicerade i december 2023 innehåller, enligt Klimatpolitiska rådet, inte de åtgärder som krävs för att Sveriges klimatmål och EU-åtagandena till 2030 ska kunna uppnås. Rådet konstaterar också att den beslutade politiken under 2023 leder till ökade utsläpp.

EU:s klimatpaket Fit for 55, som till centrala delar beslutades under Sveriges EU-ordförandeskap, kommer nu att få ett avgörande inflytande på Sveriges klimatpolitik de närmaste åren. Utsläppen av växthusgaser ska minska med minst 55 procent till 2030 inom EU. I Sverige ska utsläppen minska med 50 procent för de områden som inte ingår i handeln med utsläppsrätter. Sveriges åtagande för ökad kollagring i skog och mark kommer att kräva betydande förändringar av skogsbruket. Sverige saknar idag klimatmål för skog och mark.

Fortsatt ökning av utsläppen av växthusgaser innebär att utsläppsutrymmet för att klara klimatmålen i Parisavtalet minskar. Detta tillsammans med EU:s klimatpaket Fit for 55 och regeringens svaga klimatpolitik innebär att en revidering behöver göras av Klimatriksdagens Omställningsplan. Inriktningen är att Omställningsplanens struktur ska anpassas till den som gäller för Fit for 55.

Fokus för revideringen av Omställningsplanen blir framför allt på åtgärder inom transport- och skogsområdena. Inom energiområdet är Sverige långt ifrån att uppfylla EU:s krav på energibesparing. Innebär att tydliga strategier kommer att krävas för energieffektivitet och energibesparande och som omsätts i åtgärder omedelbart. Produktion och distribution av el behöver byggas ut för att klara planerade industrisatsningar.

För transportområdet gäller att åtgärder och styrmedel ska leda till att dels EU:s klimatmål, dels att klimatmålet som riksdagen bestämt, minskade utsläpp med 70 procent till 2030, ska klaras. Det innebär att åtgärder behöver identifieras som ger tidiga effekter samtidigt som inriktningen är en transformation från dagens bilbaserade transportsystem till ett mobilitetsmönster karakteriserat av hög tillgänglighet och låg resursbelastning.

Inriktningen inom skogsgruppen är att gå vidare med hur omställningen ska gå till. Mer skog måste skyddas och framför allt mer skog med höga naturvärden. Kalavverkning måste förbjudas och skogsbruket helt gå över till naturnära skogsbruk. De långsiktiga effekterna för skogsindustrin vid en övergång till naturnära skogsbruk kommer att tas upp.

Samverkan med forskare i form av direkta inspel i t.ex. arbetet med revideringen av Omställningsplanen och i seminarier kommer att ge underlag för utformning av åtgärder och för kontakter med och bearbetning av politiker.

De åtgärder som klimatomställningen kräver, måste accepteras brett och engagemang skapas för delaktighet i genomförandet. Det innebär att den ojämlika klimatbelastningen mellan olika befolkningsgrupper som gäller idag måste åtgärdas med ekonomiska och andra styrmedel³. Fördelningspolitiska åtgärder behöver därför bli en del i revideringen av omställningsplanen.

Rättvisa och en klimatpolitik som leder till ett hållbart samhälle inom de planetära gränserna måste vara ledorden för omställningsprocessen. Det finns ett växande forskningsstöd⁴ för att exploatering av naturresurser och skadliga utsläpp är kraftigt sammanlänkade med grundläggande funktionssätt i vår ekonomi som kravet på ständig tillväxt, fokus på kortsiktig vinstmaximering och utflöde av ständigt nya och fler produkter. Flera motioner till klimatriksdagen har lyft fram detta genom åren.

Klimatriksdagen behöver utveckla kunskap om och bidra till samhällsdebatt om ekonomiska mål och styrsystem som prioriterar mänskligt välbefinnande inom ramen för de planetära gränserna. I detta arbete vill vi samverka med rörelser som utvecklar principer för välbefinnande-ekonomi,

Påverkan

³ <https://www.nature.com/articles/d41586-024-00723-3.pdf>

⁴ <https://www.unep.org/resources/Global-Resource-Outlook-2024>

Under första halvåret kommer ett antal aktiviteter att genomföras inför EU-valet och Sveriges nationella energi- och klimatplan, som ska lämnas till EU senast 30 juni. En EU-valbroschyr kommer att tas fram för externa aktiviteter och tillsammans med andra organisationer kommer utfrågningar att ske av partiernas toppkandidater till EU-parlamentet.

I flera länder inom EU finns en tydlig trend att nationalistiska partier vinner mark. Partier som inte prioriterar klimatomställningen. Detta gäller, som vi vet, även Sverige. Budskapen som förs ut behöver därför utformas så att de uppfattas som positiva och skapar engagemang.

För inspel till den nationella energi- och klimatplanen kommer kontakter i olika former att tas med forskare.

Övergripande är att fortsätta agera för en svensk klimatpolitik i överensstämmelse med Parisavtalet, EU:s klimatpolitik och Sveriges klimatmål. Det akuta klimatläget med det lilla utsläppsutrymme som finns för Sverige måste kommuniceras ut och bearbetning ske av politiker för en klimatpolitik i linje med klimatmålen. Den reviderade Omställningsplanen ska lanseras och behandlas på Klimatriksdag 2025. De åtgärder och styrmedel som kommer fram under arbetets gång kommer att användas i olika påverkansaktiviteter. Klimatriksdagen ska sträva efter att utveckla samverkansformer med forskare och andra aktörer inom och utanför civilsamhället för att förse politiker med adekvata beslutsunderlag inom klimatområdet.

Samverkan med andra organisationer är en viktig del i påverkansarbetet. En bred samsyn om åtgärder och hur de ska genomföras ökar möjligheterna till genomslag både i opinion och hos politiker. En viktig samverkanspartner är här ARK – Allians för Rättvis Klimatomställning. En aktivitet inom ARK är en bred folkbildningssatsning med inriktning mot ett antal utpekade målgrupper. Aktiviteter i samverkan kring skogspolitiken kommer att genomföras med olika miljö- och klimatgrupper nationellt och skogsgrupper lokalt. Politiker på olika nivåer liksom skogsägare är målgrupper för dessa aktiviteter.

Klimatrådslag i tre kommuner kommer att genomföras under 2024. Förutom att de är ett led i det lokala klimatarbetet, syftar de även till att ge underlag för hur lokala klimatrådslag kan utformas. De kan på så sätt ge metodunderlag för klimatrådslag i andra kommuner.

Nedan presenteras områdena metod- respektive organisationsutveckling. Begreppen är relaterade och bidrar gemensamt till att stärka Klimatriksdagens förutsättningar för framgång genom att bidra till förbättrad kapacitet, effektivitet, innovation och anpassningsförmåga.

Hur: Medborgarkraft

Organisationsutveckling

Organisationsutveckling handlar om att skapa interna förutsättningar för en mer framgångsrik och hälsosam organisation som är redo att möta framtida utmaningar.

Under 2023 genomgick Föreningen Klimatriksdagen en organisk organisationsförändring. Den nya organisationsstrukturen behöver få tid att sätta sig och under 2024 kan det vara rimligt att fortsätta med teamutveckling och strategisk planering. Styrelsen behöver både stimulera förutsättningar för att medlemmar ska kunna implementera nya idéer och att grupper/utskott ska ha hög självledning, i kombination med gemensam målbild och strategisk måldriven riktning för föreningen. Det behöver finnas möjligheter för medlemmar att både växla upp och växla ner sitt engagemang inom föreningen utan att det får större negativa effekter på föreningens kapacitet, kvalitet och förmåga. Inför Klimatriksdag 2025 måste en styrgrupp aktiveras och det behöver säkerställas att projektet Klimatriksdagen 2025 genomdrivs med klar koppling till föreningens fortsatta arbete.

Inom föreningens övriga verksamhet kan den strategiska planeringen innefatta att kombinera de olika insatser som pågår och öka förutsättningarna för att kunna dra gemensamma nyttor dem emellan. Till exempel genom att metodutvecklingen från rådslagen inspirerar upplägget för Klimatriksdag 2025.

Klimatriksdagen har under de senaste åren varit drivande i arbetet med att genom Allians för Rättvis Klimatomställning (ARK) stärka samverkan inom den breda svenska klimatrörelsens opinions- och påverkansarbete. Detta är ett arbete som bör utvärderas och vi bör diskutera hur vi ska agera strategiskt.

Metodutveckling

Området metodutveckling handlar om att fortsätta utveckla våra tillvägagångssätt för att lyfta – och förstärka – folkets röst för en vassare klimatpolitik. Genom att förstå och förbättra de steg vi tar och aktiviteter vi genomför kan vi bli bättre på problemlösning och öka vårt inflytande för en snabb och rättvis klimatomställning bland olika aktörer. Genom omsorgsfull planering och utvärdering av aktiviteter, kommunikationsinsatser och samverkan så ägnar vi oss åt metodutveckling.

Klimatriksdagarna är ett tydligt exempel på hur Föreningen Klimatriksdagen arbetar med metodutveckling och projektet Medborgarkraft i klimatpolitiken tar genom de kommunala rådslagen ett stort ansvar för föreningens fortsatta kompetens och färdighetsutveckling inom metod för att stärka lokal/kommunal mobilisering av och inflytande för civilsamhället genom dialogprocess med beslutsfattare.

Genomförandet av Medborgarkraft i klimatpolitiken planerade rådslag samt Klimatriksdagen 2025 och inte minst reflektion och spridning av lärdomar kopplade till dessa aktiviteter är centralt för Föreningen Klimatriksdagens metodutveckling. Det är önskvärt att den utvecklade kunskapen kanaliseras in i övrig verksamhet och kommer föreningens övriga åtaganden till nytta.

Ytterligare exempel på frågor där Föreningen Klimatriksdagen kan prioritera metodutveckling under kommande verksamhetsår:

- Vid påverkan av beslutsfattare på nationell och lokal nivå, till exempel för att utveckla och stärka uppvaktnings- och ansvarsutkrävning från riksdagspolitiker tillika sakpolitiskt ansvariga.

- Vid kunskapsutvecklingen om välbefinnande-ekonomi och behovet av hållbara produktions- och konsumtionssystem inom planetära gränser, både internt och externt. Dvs metod både för att utveckla medlemmarnas kunskap, och även vid utveckling av lämpligt tillvägagångssätt för att sprida kunskap om ekonomiska och finanspolitiska åtgärdsförslag som främjar övergången till en välbefinnande-ekonomi utanför föreningen.
- Vid revideringen av Omställningsplanen utvärdera och dokumentera lämpligt tillvägagångssätt för att utforska ett mer systematiskt arbetssätt, och för att genomföra framtida revideringar. Säkerställa spridning av de fördjupade kunskaperna som arbetet genererar inom föreningen.
- Genom att utveckla dialogprocesser för samverkan mellan forskare och politiker för att ta fram klimatpolitiska beslutsunderlag.
- Vid insatser för att värva och engagera medlemmar till Klimatriksdagen, inklusive intern och extern kommunikation, medlemsvård och kampanjer för medlemsvärvning.
- Vid samarbete och samverkan med andra rörelser och organisationer för att sprida kunskap och öka engagemang för klimatfrågor.
- Vid samordning och rapportering av extern finansiering för olika projekt och aktiviteter.

Avslutning

Vi står inför utmaningar av historisk magnitud när det gäller klimatförändringarna, och vår förening är mer beslutsam än någonsin att vara en drivkraft för förändring. Genom vårt engagemang för medborgarkraft och en rättvis klimatomställning har vi möjligheten att göra verklig skillnad. Men för att göra detta behöver vi fortsätta att utveckla och förbättra vårt arbete. Kanske behöver vi ändra och anpassa tillvägagångssättet efter nuvarande utmaningar, omständigheter och brådska. Verksamhetsplanen är, som brukligt för Klimatriksdagen, ambitiös och vi har stor respekt för att dess genomförande bygger på medlemmarnas ideella engagemang. Genom att i verksamhetsplanen inte kvantifiera mål kan vi anpassa insats efter förutsättningar och tillgängliga resurser. Vi vill samtidigt avsluta med att uppskatta det faktum att Föreningen Klimatriksdag hittills, till en hög grad, lyckats genomföra det som vi har företagit oss.

Antagen vid Klimatriksdagens årsmöte 2024-04-20